

Ágazati alapvizsga „kisokos”

(Készítette a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara)

A következő tájékoztató az időközi változásokat figyelembe vevő, 2024 elején hatályos jogszabályi háttérhez igazodik.

1. Ágazati alapoktatás

Az ágazati alapoktatás a szakképzés 2020. szeptember 1-jétől indult új rendszerében jelenik meg. Az adott ágazathoz tartozó szakmák tekintetében a technikumban az első két tanévben, a szakképző iskolában az első tanévben széles körű ágazati alapismeretekre tesznek szert a tanulók, amelyet az ágazati alapvizsga zár le. Ez jogosulttá teszi a tanulót a szakirányú képzésbe való belépésre. A közös alapozás átjárhatóságot biztosít szükség esetén a technikum és a szakképző iskola között. A konkrét szakmát technikumban a 10. évfolyam végén, szakképző iskolában a 9. évfolyam végén, az adott ágazat sajátosságainak megismerését követően választja ki a tanuló. Az új rendszer ezzel is támogatja a tanulókat a számukra megfelelő pálya kiválasztásában.

2. Ágazati alapvizsga

Az ágazati alapvizsga a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit méri. A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az ágazati alapoktatás elvégzését követően tehet ágazati alapvizsgát.

Elsőként a tanulmányaikat 2020 szeptemberében megkezdők tehetnek ágazati alapvizsgát, technikumban – főszabály szerint – a 10., szakképző iskolában a 9. évfolyam végén. (Az érettségi végzettséggel rendelkezők számára a kizárólag szakmai vizsgára felkészítő kétéves képzésben a szakmai alapoktatásra az első félévben kerül sor, így a szakmai alapvizsgát mindkét iskolatípusban az első félév végén teszik le a tanulók.)

Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos szakmai tartalmát a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg.

Vizsgabizottság, vizsgaszervezés, javítóvizsga

A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló ágazati alapvizsga vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét a szakképző intézmény feladatellátási helye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja.

A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsga – ha azt a szakképző intézményben szervezik – vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató bízza meg.

A tanulónak lehetősége van független bizottság előtt is vizsgát tenni, amelyet a jogszabályban meghatározottak szerint előzetesen kérelmeznie kell. (190. §) elnökét minden esetben (abban az esetben is, ha az független vizsgabizottság) a szakképző intézmény feladatellátási helye szerint területileg illetékes gazdasági kamara delegálja, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a szakképzési államigazgatási szerv bízza meg, e tekintetben szakképzési államigazgatási szervként a fővárosi és megyei kormányhivatalt jelöli ki. [Lásd. Szkr. 305. § (2) bekezdés b) pont]

Az ágazati alapvizsga elnökökre vonatkozó pályázati feltételeket a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara határozza meg, és a területileg illetékes kereskedelmi és iparkamara teszi nyilvánossá.

A beérkezett pályázatokat a hatályos pályázati feltételekben meghatározottaknak megfelelően a területi gazdasági kamara elbírálja, és ágazati alapvizsga elnöki kinevezési javaslatként továbbítja az Magyar Kereskedelmi és Iparkamara részére.

A megfelelő ágazati alapvizsga elnöki pályázatokat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara hagyja jóvá.

Az ágazati alapvizsga elnök kinevezése 3 évre szól azzal, hogy az újonnan kinevezett ágazati alapvizsga elnöknek a kinevezést követő 6 hónapon belül – feladatának megfelelő szakmai színvonalon történő ellátása érdekében – online vizsgát kell tenni.

Az online nyilvántartási rendszerben szereplők részére az Magyar Kereskedelmi és Iparkamara igazolást állít ki arra vonatkozóan, hogy tulajdonosa jogosult az ágazati alapvizsga elnöki feladatok ellátására.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

Az ágazati alapvizsga lebonyolítására a tanulmányok alatti vizsga szabályait (Lásd Szkr. 255. §) kell alkalmazni. (A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.) A szakképző intézményekben szervezett és tartott tanulmányok alatti vizsgák vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató bízta meg. A vizsga vizsgafeladatait és azok javítási-értékelési útmutatóját a képzési kimeneti követelményekhez igazítottan a szakképző intézmény szakmai programjában kell meghatározni.

A tanuló magasabb évfolyamra nem léphet, ha az ágazati alapvizsgát eredménye elégtelen. Az érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben, ha a képzésben részt vevő személy elégtelen ágazati alapvizsgát tett, a javító- és pótlóvizsgát az ágazati alapvizsgát követő hatvan napon belül teheti le. A javítóvizsgán is elégtelen ágazati alapvizsgát tett képzésben részt vevő személy a tanév végén nem minősíthető és a tanulmányait az ágazati alapoktatás megismétlésével folytatja.

Az alapvizsga eredménye

A tanuló sikeres vizsga esetén jogosult a duális képzésbe (szakirányú oktatásba) való belépésre. Az ágazati alapvizsga eredménye a szakmai vizsga eredményébe beszámít. Ez azt jelenti, hogy ha valaki egy szakma megszerzését követően az adott ágazathoz tartozó további szakmát kíván szerezni, az ágazati alapvizsgát nem kell megismételnie.

Az ágazati alapvizsga teljesítését az a tanévet lezáró bizonyítványba kell bejegyezni. Az ágazati alapvizsga bizonyítványba bejegyzett teljesítése a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol.

Díjazás

A vizsgabizottság elnöke a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendeletben meghatározott díjazásra jogosult.

A vizsgázók létszámától függő díjazás mértékét az Szkr. 257. §-a határozza meg.

A delegált elnököt megillető díjazás összege a szakirányú oktatás központi költségvetéséről szóló törvényben meghatározott önköltsége* (2024-ben 1.200.000 forint) egyhavi összegének (2024-ben 100.000 forint)

- a) 67 százaléka (azaz 67.000 forint*), ha a vizsgázók száma 25 fő alatt,
- b) 100 százaléka (azaz 100.000 forint*), ha a vizsgázók száma 25 és 35 fő között,
- c) 133 százaléka (azaz 133.000 forint*), ha a vizsgázók száma 35 fő fölött van.

[*a Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény 68. § (5) bekezdés]

A vizsgabizottság elnöke a fenti díjazáson felül további költségtérítésre nem jogosult.

A vizsgabizottság elnökének feladatai

Az ágazati alapvizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért. Ennek keretében

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgát és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező oktató csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat taníthatja,
- a vizsga kezdetekor a vizsgáztató jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételüket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható,
- egy alkalommal póttételt húzat a vizsgázóval, ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet. Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani,
- rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre, amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését,
- ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el vagy a vizsga rendjét zavarja, figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

A gyakorlati vizsgatevékenységet akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgatevékenység elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.

A gyakorlati vizsgatevékenység megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgatevékenység rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgatevékenység helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

3. Különbségek a szintvizsga és az ágazati alapvizsga között

- A szintvizsgát a területileg illetékes gazdasági kamara szervezte, az ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény.
- A szintvizsgát szakképesítésenként kellett teljesíteni, az ágazati alapvizsgát ágazatonként.
- A szintvizsga eredménye nem számított bele az év végi osztályzatba, az ágazati alapvizsga eredménye viszont nemcsak az év végi osztályzatba, de a szakmai vizsgáéba is beleszámít.
- A szintvizsgát csak a szakközépiskolai (és szakiskolai) képzésben tanulónak kellett tenni, az ágazati alapvizsgát viszont a szakképző iskolai és a technikus tanulónak is.

4. Kapcsolódó fogalmak

Szakmajegyzék

A szakmajegyzék a korábbi Országos Képzési Jegyzék, illetve az abban közzétett szakképesítések és részsakképesítések helyébe lépő olyan szakmákat, szakmairányokat, valamint azok leíró adatait tartalmazza, amelyek kizárólag a szakképző intézményben oktathatók. A szakmajegyzékben nem szereplő, de az adott gazdasági ágazat által szükségesnek ítélt képzések (pl. a korábbi Országos Képzési Jegyzékből kikerülő egyes szakképesítések, illetve rész szakképesítések) a továbbiakban szakmai képzés keretében szervezhető meg.

Szakma

A szakmák egy-egy ágazat legfontosabb képzettségét (és gyakorlatot) igénylő foglalkozásai.

Képzési és kimeneti követelmény

A képzési és kimeneti követelmények azokat a részletes követelményeket állapítják meg tanulási eredmény alapú (TEA) megközelítésben, amelyek alapján a szakmai képzés és a szakmai vizsgáztatás folyhat. A képzési és kimeneti követelményekben – részszakmaként – meghatározható a szakmának olyan önállóan elkülöníthető része, amely legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé.

Változásokat a következő jogszabály módosítások tartalmazzák:

- a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet alapján, az alábbi kiegészítésekkel
- az egyes képzéseket és a foglalkoztatást érintő törvények módosításáról szóló 2021. évi CXLVII. törvény
- egyes törvényeknek a szakképzéssel és a felnőttképzéssel összefüggő módosításáról szóló 2021. évi LXXXIII. törvény
- a szakképzésben lezajlott átalakítás utólagos hatásvizsgálatából adódó törvényt módosításokról szóló 2023. évi XXXIII. törvény
- a szakképzéssel és a felnőttképzéssel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 95/2021. (II. 27.) Korm. rendelet
- egyes kormányrendeleteknek a szakképzéssel összefüggő módosításáról szóló 380/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet
- egyes kormányrendeleteknek a szakképzéssel összefüggő módosításáról szóló 800/2021. (XII. 28.) Korm. rendelet
- a szakképzésben lezajlott átalakítás utólagos hatásvizsgálatából adódó kormányrendelet módosításokról szóló 292/2023. (VII.6.) Korm. rendelet